

Ansøgning om midler fra reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2025-28

Vold som Udtryksform

Forebyggelse af vold og voldsomme episoder
i mødet mellem borgere, medarbejdere og
pårørende på velfærdsarbejdspladser

Socialt
Udviklingscenter

Forebyggelse af vold og voldsomme episoder lykkes bedst, når der er tæt sammenhæng mellem trivsel og høj faglig kvalitet. Det har programmet Vold som Udtryksform solid erfaring med gennem 30 års voldsforebyggende arbejde på velfærdsarbejdspladser. Derfor ansøger SUS - Socialt Udviklingscenter, som er vært for Vold som Udtryksform, om fortsat økonomisk støtte til voldsforebyggende aktiviteter frem til 2028.

BAGGRUND

Vold som Udtryksform har som del af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2022-2025 modtaget 15,1 mio. kr. til medio 2025. Vi anmoder om en fortsættelse af den økonomiske støtte på i alt 15,8 mio. kr. fra medio 2025 til udgangen af 2028 for at kunne videreføre og udvikle voldsforebyggende aktiviteter til gavn for arbejdsmiljøet på velfærdsområderne.

Hvad er Vold som Udtryksform?

Voldsomudtryksform.dk

En samlende landsdækkende aktør på voldsforebyggelsesområdet, der samarbejder bredt med faglige organisationer, brugerorganisationer og styrelser m.fl. for at forbedre arbejdsmiljøet i velfærdsinstitutionerne.

Vi arbejder på tværs af faggrupper, brancher og sektorer og er til stede, hvor behovene er størst.

Vi arbejder med både borgerens trivsel og medarbejderens arbejdsmiljø. Dette kalder vi "Det dobbelte blik".

Vores viden og udviklingsarbejde sættes i spil på mange forskellige niveauer lige fra det brede nationale fokus til den enkelte arbejdsplads.

Sammen med en lang række aktører og arbejdspladser på forskellige områder udvikler vi konkrete måder at arbejde med identifikation, forebyggelse, læring og håndtering. I tillæg formidler vi forskningsmæssig og praksisnær viden og redskaber i tilgængeligt format, der bidrager til udvikling, refleksion og systematik i arbejdet med at forebygge voldsomme episoder.

HVORFOR VOLD SOM UDTRYKSFORM FORTSAT ER RELEVANT

Vi ser tre gennemgående samfundstendenser, som presser arbejdsmiljøet og medvirker til at øge voldsomme episoder på de store velfærdsområder:

1. **Velfærdsområderne er under stort pres**, hvilket de stigende rekrutterings- og fastholdelsesudfordringer i velfærdsinstitutionerne er et udtryk for.¹
2. **Fortsat voldsomhed** i mødet mellem borgere, medarbejdere og 'system' som helhed, fx i jobcentre, på ældreområdet, i psykiatrien, skoler og andre både offentlige institutioner og frivillige tilbud som herberger og varmestuer.
3. **Voldsomheden går flere veje**, hvor borgere (og deres pårørende) i frustration og afmagt kan udøve vold og trusler mod medarbejdere, mens medarbejdere påvirket af et belastende arbejdsmiljø og dermed risiko for forræelse på medarbejdersiden kan reagere voldsomt mod borgerne.

Derudover møder vi gennem vores tætte samarbejder med aktørerne på velfærdsområderne (se vores evaluering i vedlagte bilag) fortsat store behov for og efterspørgsel efter metoder, viden, kompetenceudvikling, kapacitetsopbygning og partnerskaber på alle niveauer på området.

Skal vi blive endnu bedre til at forebygge voldsomme episoder i mødet mellem borgere og medarbejdere, er det

¹ se fx Finansministeriet (2023). Økonomisk Analyse. Rekruttering af velfærdsmedarbejdere nu og i fremtiden.

afgørende at øge trivsel og trygheden og forbedre arbejdsmiljøet. Det vil bidrage til at skabe mere attraktive arbejdspladser, mindske sygefravær, arbejdsskader, hyppige personaleskift, styrke rekrutteringen til området, løfte fagligheden og samtidig bidrage til at arbejdspladserne kan sætte borgere og deres pårørende før systemet og skabe gode levemiljøer for borgerne.

HVAD GØR VI – OG MED HVEM?

Vold som Udtryksform og SUS arbejder med en lang række aktører på mange niveauer på de brede velfærdsområder indenfor bl.a.:

- Ældreområdet
- Skole- og specialområdet
- Psykiatrien (behandlingspsykiatri og socialpsykiatri)
- Frivillighedsområdet – udsatte borgere (væresteder, herberger m.v.)
- Myndighedsområdet

I indeværende og foregående bevillingsperiode har vi fx haft følgende voldsforebyggende samarbejder og aktiviteter:

- **Ældreområdet:** Sammen med relevante aktører formidlet vigtig praksisviden, udviklet materialer (fx film, VR-undervisningsmateriale til SOSU-skoler, publikationer, podcast og webinarer) og udviklet tætte udviklingsinitiativer med udvalgte plejecentre. Forebyggelse af risiko for udbrændthed og forråelse samt voldsomme episoder og udfordrende samarbejde med pårørende.
- **Skole- og specialområdet:** Forebyggelse af voldsomhed og magtanvendelser, som belaster både medarbejdere, børn og forældre gennem udvikling og produktion af praksisnært materiale, podcasts og casefilm. Udviklingsarbejde med børn- og ungehjem om forebyggelse af magtanvendelser og metoder til systematisk læring og afprøvning af nye metoder og arbejdstilrettelæggelse.
- **Psykiatrien:** Samarbejde med relevante aktører om udvikling af metoder til forebyggelse og håndtering af voldsomme episoder og magtanvendelse; undervisningsmateriale (publikationer, casefilm m.v.). Udvikling og afholdelse af arbejdspladslaboratorier for medarbejdere på botilbud og formidling af *best practice* til feltet.
- **Frivillighedsområdet – udsatte borgere:** Vidensudvikling af den forebyggende indsats i forhold til de mest sårbare borgere i partnerskab med en række af landets største civilsamfundsorganisationer på området og deres mange frivillige væresteder og varmestuer landet over, hvor vi faciliterer partnerskabet og formidler viden og metoder til at styrke den forebyggede indsats, et trygt arbejdsmiljø og fælles faglige tilgange.
- **Myndighedsområdet:** Arbejdstilsynet peger på, at der er særlig risiko for trusler og voldsomme hændelser, når medarbejdere skal give borgere afslag. SUS har gennem flere år haft udviklingsinitiativer på beskæftigelsesområdet i en række kommuner, hvor fokus er, hvordan relationel velfærdspraksis kan reducere konfliktniveauet i mødet mellem borgere og medarbejder.

HVAD VIL VOLD SOM UDTRYKSFORM I EN NY PERIODE?

Det voldsforebyggende arbejde ændrer sig over tid – både som følge af gennemgående samfundstendenser og i takt med, at den faglighed, organisering, ressourcer og lovgivning, som sætter rammerne for mødet mellem borgere og medarbejdere, ændrer sig.

For at imødekomme dette vil vi arbejde videre på ovenstående velfærdsområder. For at vedblive at være et relevant, stærkt tilbud på voldsforebyggelsesområdet, vil Vold som Udtryksform have fokus på følgende i en fornyet bevillingsperiode:

- **Systematisk forebyggelse:** Velfærdsområderne kan generelt blive bedre til at forebygge det voldsomme. Vores erfaring er, at arbejdspladserne oplever for lang afstand mellem den tilgængelige viden og kapaciteten på den enkelte arbejdsplads til at omsætte i det konkrete voldsforebyggende arbejde. Derfor fortsætter vi arbejdet med et systematisk fokus på både identifikation, forebyggelse, håndtering og læring i arbejdet med det voldsomme. Vi ønsker i større grad sammen med feltet at udvikle og afprøve nye konkrete tilgange baseret forskning og praksisbaseret viden.
- **Forråelse og ny voldsomhed:** De seneste år har vist et stigende behov for at tage et bredere perspektiv på det voldsomme, som går flere veje. Det voldsomme har fået ny karakter. Det kan være forråelse, chikane og konfliktoptrapning, som udspiller sig på nye og ikke kun fysiske måder, men også på fx sociale medier, så episoder på arbejdspladserne ikke eskaleres og bliver til egentlige voldshandlinger. Voldsomhed kan opstå i mødet mellem borgere og medarbejdere, hvor en borger i frustration og afmagt udøver vold eller trusler mod en medarbejder. Men det kan også handle om at medarbejdere i afmagt og frustration kan udvise forrået adfærd over for borgere. En undersøgelse fra FOA (2023) viser, at 43% af de ansatte på det specialiserede

socialområde oplever ugentlige tegn på forråelse. Forråelse kan komme til udtryk i form af ulovlige magtanvendelser, fornærende tale eller trusler, undvigende adfærd overfor 'besværlige' borgere, ligegyldighed eller manglende empati.

- **Nye løsninger.** Der er behov for at afprøve helt nye tilgange på velfærdsområderne, så vi mindsker risiko for forråelse, fastholder medarbejderne og sikrer, at borgerne har et værdigt liv. Og herunder at videreformidle denne viden til en bredere kreds af praktikere.
- **Ledelse på tværs:** Udfordringer med voldsomhed kan ikke løses alene med et lokalt fokus eller med introduktion til nye metoder og tilgange i individuelle afdelinger og enkeltstående arbejdspladser. Vi oplever stigende behov og interesse for at involvere sig i det voldsforebyggende arbejde på ledelses- og chefniveauer. Derfor er det vigtigt, at vi sammen med ledere udvikler tilgange, som de kan anvende i det voldsforebyggende arbejde, og at vi styrker samarbejdet mellem ledelse og de tillidsvalgte på arbejdspladserne med et blik for, hvilke organisatoriske og systemmæssige barrierer, som kan stå i vejen for det voldsforebyggende arbejde. Ledelsesopbakning og organisering skal styrkes, så systemerne ikke står i vejen for, at velfærdsområdernes medarbejdere kan løfte opgaverne og arbejde effektivt og borgernært med voldsforebyggelse.
- **Partnerskaber:** Vi oplever efterspørgsel efter etablering af partnerskaber og alliancer af mere forpligtende karakter på tværs af niveauer og siloer om at løse udfordringerne med voldsomhed – hvor der er mulighed for konkret at afprøve voldsforebyggende indsatser og få hjælp i processen. Vi vil derfor i en kommende bevillingsperiode tage initiativ til flere partnerskaber, der på tværs af aktører kan styrke indsatsen til gavn for arbejdsmiljøet og borgere.

Med venlig hilsen

Vibeke Normann Andersen,
Direktør i SUS – Socialt Udviklingscenter
vna@sus.dk
+45 9135 6202

BILAG: BUDGET BUDGET

Vold som Udtryksform anmoder om økonomisk støtte til at fortsætte og videreudvikle de voldsforebyggende aktiviteter frem til og med 2028. Der anmodes om en supplerende bevilling i 2025 på 2.3 mio. kr. og en årlig bevilling på 4.5 mio. i 2026-2028 kr. I alt 15.800.000 kr.

Aktivitet	2025	2026	2027	2028	i alt 2025-28
Udvikling og afprøvning	2.400.000	2.400.000	2.400.000	2.400.000	
Formidling	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	
Rådgivning, vejledning og støtte	600.000	600.000	600.000	600.000	
Udgifter i alt	4.500.000	4.500.000	4.500.000	4.300.000	
Nuværende bevilling	2.200000				
Finansieringsbehov	2.300.000	4.500.000	4.500.000	4.500.000	15.800.000

De enkelte posteringer dækker løn, produktionsudgifter, transport, følgeomkostninger, administration mv. ud fra prisniveauet i 2024.

Om SUS

SUS er et socialt udviklings- og videnshus. I tæt samspil med borgere og professionelle udvikler vi nye, stærke sociale løsninger. Sammen med andre udforsker vi, hvordan vi kan

1. Give mennesker i udsatte positioner en større stemme i udviklingsprocesser og større indflydelse på egne forløb.
2. Forbedre og forenkle samfundets støtte- og hjælpesystemer med særligt fokus på deltagelse og tillidsfulde relationer som de bærende forandringsmekanismer.
3. Være risikovillige og eksperimenterende i måden vi i fællesskab udforsker og løser sociale problemer på – i erkendelse af at vi sjældent kender svarene på forhånd.

Vores tilgang og strategier varierer, men vi forsøger altid at skabe blivende forandringer for dem, indsatserne handler om, ved at styrke kvalitet og effektivitet i de systemer og civilsamfund, der omgiver dem.

Vi arbejder på tværs af fagområder og sektorer og involverer borgere og professionelle i engagerende og udviklende processer. Vi skaber resultater ved at kombinere viden om, hvad der virker, med nysgerrighed og mod til at eksperimentere.

Vi arbejder på et non-profit grundlag og er organiseret som en almennyttig forening. Vi samarbejder med og løser opgaver for et stort netværk af organisationer, kommuner, ministerier og fonde.